

Stanowisko organizacji ekologicznych w sprawie inwestycji „Kotarz”

Organizacje ekologiczne Pracownia, „Klub Gaja” i SdN „Wilk” wyraziły negatywną opinię w sprawie planów rozbudowy infrastruktury narciarskiej, budowy dróg, obiektów rekreacyjnych i obsługi turystycznej inwestycji pod nazwą „Kotarz”, w rejonie szczytu o tej samej nazwie.

Organizacje ekologiczne Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne „Klub Gaja” i Stowarzyszenie dla Natury „Wilk” wyraziły negatywną opinię w sprawie planów rozbudowy infrastruktury narciarskiej, budowy dróg, obiektów rekreacyjnych i obsługi turystycznej inwestycji pod nazwą „Kotarz”, w rejonie szczytu o tej samej nazwie.

Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne „Klub Gaja” i Stowarzyszenie dla Natury „Wilk” w dniu 20.01.2009 wysłały do Wójta Gminy Brenna (ul. Wyzwolenia 77, 43-438 Brenna) stanowisko w sprawie inwestycji „Kotarz”.

Treść Stanowiska:

- 1. Wyrażamy negatywną opinię wobec planów rozbudowy infrastruktury narciarskiej oraz budowy dróg, obiektów rekreacyjnych i obsługi turystycznej w rejonie Hołcyna - Siągi - Węgierski - Kotarz.** Uzasadniamy to negatywnymi skutkami, jakie spowoduje realizacja ww. planu; skutki te będą polegały na zaburzeniu funkcjonowania istotnego dla tego regionu korytarza ekologicznego oraz naruszeniu walorów krajobrazowych przedmiotowego terenu. Nadmieniam, iż lasy masywu Klimczoka i Skrzycznego, Równicy i Baraniej Góry oraz łączącego ich Beskidu Węgierskiego podlegają coraz większej antropopresji, przez co ich walory przyrodnicze są bardzo poważnie zagrożone. Wobec powyższego, za wysoce uzasadnione należy uznać podjęcie działań mających na celu ochronę przyrody na przedmiotowym terenie, oraz stworzenie warunków dla przyjaznych środowisku form turystyki.
2. Przedmiotowa inwestycja będzie znacząco negatywnie wpływać na bytującą na przedmiotowym terenie populację puszczyka uralskiego. Zagrożeniem dla gatunku jest przede wszystkim fragmentacja lasu oraz wzrost penetracji obszaru przez ludzi, gdyż preferuje on duże, spokojne kompleksy leśne. Dodatkowo wycinka drzew pod inwestycję może spowodować zmniejszenie liczby potencjalnych miejsc gniazdowych, zarówno naturalnych dziupli jak i dużych gniazd ptaków drapieżnych - co wiąże się ze zmniejszeniem liczebności tych ostatnich. Ponadto, inwazyjne wykorzystanie terenu pod kątem inwestycji narciarskiej spowoduje zwiększenie penetracji ludzkiej w okresie, w którym sowy przystępują do lęgów i wyprowadzają młode. Powyższe czynniki są obecnie główną przyczyną ograniczającą występowanie i sukces lęgowy tego gatunku sowy w lasach na terenie Polski. Ponadto, intensywne użytkowanie terenu w sezonie zimowym wpłynie ujemnie na gatunki takie jak dzięcioł czarny i dzięcioł białogrzbiety.
3. Omawiany rejon jest bardzo ważnym łącznikiem pomiędzy pasmami Równicy i Baraniej Góry a pasmem Klimczoka i Skrzycznego, wchodzących w skład obszaru Natura 2000 Beskid Śląski. Jest to istotny korytarz ekologiczny łączący lokalne populacje dużych ssaków zasiedlających ww. pasma Beskidu Śląskiego. Należy przypomnieć, że badania naukowe nad beskidzką populacją wilka (gatunkiem priorytetowym i wyznacznikowym dla obszarów sieci Natura 2000) wykazały istotność tego obszaru jako lokalnego korytarza ekologicznego pomiędzy terytoriami tutejszych watah (Nowak i Mysłajek 2003, Nowak i in. 2008). Obszar tzw. Beskidu Węgierskiego obejmujący przedmiotowy rejon, stanowi jedyny korytarz łączący w/w części

obszaru Natura 2000 i z tej racji podlega ochronie przed zniszczeniem (na podstawie art. 10 Dyrektywy Siedliskowej oraz art. 34 ustawy o ochronie przyrody). Według opracowań „Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce” (Jędrzejewski i in. 2005) oraz „Korytarze dla dużych ssaków kopytnych i drapieżnych” (Pierużek-Nowak i Mysłajek, 2007) obszar ten stanowi fragment krajowego południowego korytarza ekologicznego. Przeznaczenie tego obszaru na cele narciarstwa zjazdowego bądź zabudowy, doprowadzą do zmniejszenia powierzchni leśnej, rozbudowy dróg, zwiększenia dostępności i penetracji obszaru przez ludzi, powstawania barier liniowych i wielkokubaturowych, nasilenia się hałasu i sztucznego oświetlenia. Zjawiska te są istotnym zagrożeniem dla funkcjonowania tego obszaru jako korytarza migracyjnego i będą mieć znaczące negatywne oddziaływane na integralność całego obszaru Natura 2000 PLH 240005 Beskid Śląski.

4. Realizacja inwestycja istotnie naruszy też występujące tam siedliska przyrodnicze chronione prawem polskim (ustawa o ochronie przyrody) i europejskim (dyrektywa siedliskowa) – kwaśną buczynę górską oraz żyzną buczyną górską.
5. Wylesienia i ingerencja w przedmiotowy obszar poprzez naruszenie funkcji korytarza ekologicznego, wpłynie negatywnie na ochronę siedlisk i gatunków, a także zachowanie kluczowych struktur, relacji i procesów obszaru Natura 2000. Czynniki te składają się na ogólne zagadnienie integralności obszarów Natura 2000, które podlegają ochronie. Zgodnie z art.33. ust.1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. nr 92, poz.880, z późn.zm.) zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Jedynie w wyjątkowych przypadkach (art.34 ust.1 – tj. łącznie występujące warunki: konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, brak alternatyw, możliwość zapewnienia kompensacji przyrodniczych) możliwe jest wyrażenie zgody na taki plan lub przedsięwzięcie (organem ją wydającym jest wojewoda, który uzgadnia projekty dokumentów planistycznych w trybie art. 34), ale jedynie po uprzednio przeprowadzonej ocenie oddziaływania na środowisko (art.33 ust.3), bez której regionalny dyrektor ochrony środowiska nie jest w stanie stwierdzić istnienia negatywnego wpływu. Zaznaczam, iż wymóg art. 33 ww. ustawy nie jest ograniczony do planów przedsięwzięć zlokalizowanych w obszarze Natura 2000, ale dotyczy także wszystkich inicjatyw poza obszarami Natura 2000, które mogą negatywnie na nie oddziaływać.
6. Szczegółowe odzwierciedlenie stawianych wyżej tez może znaleźć odzwierciedlenie w przypadku przeprowadzenia kompleksowej oceny oddziaływania przedmiotowego projektu na środowisko, w ramach której winna być sporządzona prognoza oddziaływania na środowisko szczegółowo uwzględniająca zagadnienia związane z obszarami Natura 2000. Chodzi tu zarówno o odpowiednie przedstawienie możliwego oddziaływania na te obszary (w tym osobno na ich siedliska i gatunki), o odniesienie się do koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, do wariantów planistycznych oraz do możliwości zapewnienia adekwatnych kompensacji przyrodniczych. Pomocne przy sporządzaniu prognozy powinny być wytyczne Komisji Europejskiej:
  - „Zarządzanie obszarami Natura 2000. Postanowienia Artykułu 6 Dyrektywy Siedliskowej 92/43/EEC” (Komisja Europejska, 2000), „Ocena planów i przedsięwzięć znacząco oddziałujących na obszary Natura 2000” (Komisja Europejska, 2002),
  - Dokument przewodni dotyczący artykułu 6(4) Dyrektywy Siedliskowej 92/43/EWG (Komisja Europejska, 2007).
7. Przypominamy, iż według „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” (Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2001 r. o ogłoszeniu Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju – Monitor Polski Nr 26 poz. 432, utrzymane w mocy na podstawie art. 83 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) jednym z celów gospodarowania przestrzenią powinno być kształtowanie

struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na utratę istotnych i cennych elementów środowiska przyrodniczego, tworzących warunki funkcjonalno-przestrzenne umożliwiające aktywną ochronę jego wartości, prowadzących do realizacji ekorozwoju (tabela nr 1 – cel strategiczny nr 4, str. 540). Kryteriami kształtowania zagospodarowania przestrzennego w tym zakresie są:

- zgodność charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego;
- zgodność poziomu i intensywności zagospodarowania z naturalną chłonnością środowiska i jego odpornością na zniszczenia;
- eksponowanie wartości krajobrazowych środowiska i ich harmonizowanie z zagospodarowaniem;
- tworzenie warunków przestrzennych zapewniających ścisłą ochronę unikatowych wartości środowiska.

8. Przypominam, iż jednym z celów polityki przestrzennej, określonym w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, jest ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych (cel III). Zgodnie z ustaleniami tegoż planu, cel ten powinien być realizowany między innymi poprzez następujące działania:

- 1) ochrona powierzchni ziemi i gleby (działanie 1.5),
- 2) ochrona terenów leśnych (działanie 1.9),
- 3) ochrona krajobrazu (działanie 1.10),
- 4) ochrona zwierząt i roślin – w tym: **utrzymanie i wzmocnienie korytarzy ekologicznych o znaczeniu regionalnym; wykluczenie lokalizacji nowej zabudowy i infrastruktury turystyczno-sportowej na terenach leśnych o istotnych walorach glebo- i wodochronnych**; uwzględnienie ustaleń wynikających z planów ochrony parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody oraz ostoi Natura 2000; ustanowienie prawnych form ochrony przyrody dla kolejnych cennych przyrodniczo obszarów i obiektów; prowadzenie proekologicznej polityki w zakresie użytkowania i zagospodarowania obszarów w oparciu o miejscowe planowanie przestrzenne (na przykład poprzez: eliminowanie kolizji pomiędzy działalnością gospodarczą, rozwojem osadnictwa a środowiskiem; koncentrowanie rozwoju osadnictwa w sąsiedztwie już wykształconych jednostek osadniczych; ograniczenie nowej działalności która może stanowić poważne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego; kształtowanie terenów otwartych w obrębie terenów zainwestowania miejskiego w powiązaniu z siecią regionalnych i ponadregionalnych korytarzy ekologicznych i obszarów chronionych); zalesianie, zadrzewianie lub tworzenia skupień roślinności i sieci powiązań z istniejącymi kompleksami leśnymi na predysponowanych do tego gruntach rolnych o niekorzystnych warunkach dla produkcji rolnej i niskich walorach przyrody i krajobrazu; obejmowanie ochroną obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, na przykład stanowiących biocentra, wyspy ekologiczne, ostoje flory i fauny oraz korytarze ekologiczne (działanie 1.12);
- 5) promowanie form zagospodarowania terenu łączących ekstensywne i przyjazne środowisku rolnictwo, konserwację krajobrazu oraz funkcje kulturalne i wypoczynkowe – obejmujące między innymi zagadnienia dostosowania kompleksów turystyczno-rekreacyjnych do standardów środowiskowych (działanie 2.1).

Wciąż dominuje tylko jedna wizja rozwoju w oparciu o wyciągi narciarskie. Nie bierze się pod uwagę rozwoju turystyki w oparciu o zasoby przyrodnicze czy warunki klimatyczne. Pomysł realizacji przedsięwzięcia polegającego na stworzeniu wielkiego ośrodka narciarskiego na obszarach o maksymalnej wysokości nieco ponad 1000 m n.p.m., jest w świetle najnowszych badań (Kurek W., 2004) z góry skazany na niepowodzenie. Wskutek zmian klimatycznych tracą na znaczeniu trasy poniżej 1000 m n.p.m., ponieważ ich eksploatacja będzie nieekonomiczna, a przez to także ich atrakcyjność znacząco spadnie. Natomiast bezpowrotnie zniszczeniu ulegnie bezcenna i ważna dla

efektywnej ochrony przyroda masywu Klimczoka i Skrzycznego, Równicy i Baraniej Góry oraz łączącego ich Beskidu Węgierskiego. Warto aby władze gminy Brenna pomyślały o prawdziwym i realnym rozwoju swojej gminy a nie upierały się przy realizacji projektów, które są bardzo trudne do realizacji i nie do końca są w stanie przynieść mieszkańcom gminy pożądane korzyści.

Rozwój funkcji rekreacyjno-turystycznej oraz edukacyjnej (ścieżki przyrodnicze - piesze, rowerowe, konne, trasy dla narciarstwa śladowego i biegowego) bez silnej ingerencji w środowisko przyrodnicze umożliwi mieszkańcom gminy (a także przyjezdnym) całoroczną rekreację w kontakcie z dziką przyrodą, co umożliwi podniesienie ich świadomości ekologicznej oraz kondycji fizycznej. Rozwój tych funkcji odznacza się niskimi kosztami inwestycyjnymi (sprowadzającymi się do promocji) oraz utrzymania (konserwacja oznakowania szlaków, bieżące prace udrażniające szlaki).

Aktywizacja turystyczna strefy podstokowej spowoduje powstanie „buforu turystycznego” umożliwiającego nieprzygotowanym fizycznie i ekologicznie turystom na obcowanie z przyrodą oraz (przy dłuższych pobytach) zdobycie kondycji i wiedzy przyrodniczej przed górskimi wycieczkami. Zmniejszy przez to presję turystyczną na obszary górskie oraz umożliwi aktywizację zawodową mieszkańców tej strefy.

Sygnatariusze:

- Członek Zarządu Paweł Grzybowski, Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne „Klub Gaja”
- Prezes Sabina Nowak, Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”
- Prezes Radosław Ślusarczyk, Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Osoba kontaktowa: Radosław Ślusarczyk

tel. 606 950 329, e-mail: suchy@pracownia.org.pl

ul. Jasna 17, 43-360 Bystra

tel.: (+48) 33 817 14 68